

ECOTURISME A CATALUNYA

GUIA PER DESCOBRRIR
I CONSERVAR LA NATURA

Sumari

- 3 Presentació
- 5 Què és l'ecoturisme i per què és beneficiós?
- 8 Catalunya, una destinació diversa
- 12 Consells per ser un bon ecoturista
- 13 Activitats ecoturístiques per descobrir la natura del país
 - 14 Observar mamífers terrestres
 - 15 Turisme ornitològic
 - 16 Observar cetacis
 - 17 Contemplar insectes i papallones
 - 18 Passejar per boscos singulars i observar flors
 - 19 Coves, volcans i altres àrees d'interès geològic
 - 20 Itineraris senyalitzats per espais naturals
 - 21 Senderisme i travesses de muntanya
 - 22 Cicloturisme per paisatges d'interès natural
 - 23 Turisme eqüestre per àrees d'interès natural
 - 24 Contemplar paisatges amb trens, telefèrics i globus
 - 25 Recórrer rius i espais marins amb caiac i piragua
 - 26 Vaixells per conèixer la mar i els rius
 - 27 Explorar els fons marins: submarinisme i *snorkelling*
 - 28 Busseig d'altura
 - 29 Viatges i safaris de fotografia de natura
 - 30 Observar els astres
 - 31 Activitats educatives als parcs naturals
 - 32 Estades de voluntariat en espais naturals
 - 33 Ecoturisme científic

34 Més informació

Presentació

Vivim moments de canvi. I el sector turístic no n'està al marge. Per afrontar-los, Catalunya, destinació turística capdavantera i reconeguda internacionalment, es planteja posar en valor de forma sostenible el seu ric patrimoni rural, litoral i de muntanya, d'elevada diversitat paisatgística, per tal que esdevingui l'atractiu per a un turisme de qualitat ● L'**ecoturisme**, encara incipient al nostre país, es presenta com una modalitat sostenible amb molt potencial per aportar més valor afegit als magnífics espais naturals de casa nostra; i, a la vegada, per potenciar-ne la conservació i beneficiar els agents del territori. ● Aquesta guia us permetrà conèixer els fonaments de l'ecoturisme i destriar tot el ventall d'activitats que s'emmarquen sota aquesta denominació. Al llarg de les seves pàgines hi podreu descobrir on es practica i qui us pot oferir els serveis per esdevenir ecoturistes. La guia és una adaptació del llibre *Ecoturisme a Catalunya. Una alternativa de turisme sostenible a la natura*, elaborat a partir de les visions d'un gran nombre d'experts del sector. ● Confiem en que us serà d'interès per **gaudir de la natura, estimar-la**

i **conservar-la**, i alhora com a esperó per a institucions i empreses, per seguir treballant en un sector amb un gran futur per endavant.

● Confiem en que us serà d'interès per **gaudir de la natura, estimar-la**

i **conservar-la**, i alhora com a esperó per a institucions i empreses, per seguir treballant en un sector amb un gran futur per endavant.

L'ecoturisme permet endinsar-se als espais naturals del país. A la foto, una passera al salençar de Barruera (Alta Ribagorça).

Què és l'ecoturisme?

Tots hem sentit a parlar del turisme de sol i platja, del turisme rural o del turisme actiu, activitats de lleure molt populars al nostre país. Ara ha arribat el torn de l'ecoturisme, una modalitat turística que cada dia que passa guanya més adeptes. Consisteix en visitar espais naturals per conèixer els animals i les plantes que hi viuen i per contemplar-ne els paisatges. I alhora, fer-ho de manera sostenible i responsable. L'ecoturisme es coneix poc a Catalunya, però arreu del món gaudeix de molt reconeixement i suport institucional.

Quines activitats inclou –i quines no inclou?

Al nostre país s'hi poden practicar nombroses activitats per conèixer la natura. La majoria són aptes per a tothom, tot i que n'hi ha de dirigides a un públic més especialitzat.

Algunes de les activitats més populars són l'observació de fauna, l'exploració de fons marins, les rutes a peu o el cicloturisme. Aquesta guia descriu vint activitats ecoturístiques.

L'ecoturisme es confon amb el turisme rural i amb el turisme actiu pel fet que les tres modalitats es practiquen en entorns naturals i rurals, i sovint es complementen. La diferència principal és allò que motiva el turista a viatjar: si en l'ecoturisme és visitar àrees naturals i observar-ne els atractius, en el turisme actiu (o d'aventura) és practicar activitats esportives que poden comportar una dosi de risc, i en el turisme rural és entrar en contacte amb la població rural i conèixer les activitats del sector primari.

On es practica –i on no es practica?

A la natura. L'ecoturisme es practica en qualsevol espai o paisatge natural que tingui un cert interès, ja sigui perquè hi viuen espècies d'animals o plantes emblemàtiques o protegides (balenes, aus rapinyaires, cérvols, etc.), o perquè s'hi poden observar paisatges i ecosistemes d'una gran bellesa i espectacularitat (estanyes, volcans, boscos frondosos...).

En espais protegits. A la pràctica, l'ecoturisme té lloc sobretot en espais que han estat protegits per l'Administració pública (parcs naturals i altres) o per la iniciativa privada. Aquests espais tenen uns atractius notables i a més disposen de les infraestructures, com ara miradors, itineraris, aparcaments, i els serveis òptims per practicar aquest tipus de turisme.

Recintes exclosos. El fet que l'ecoturisme es practiqui en espais naturals exclou d'aquesta modalitat activitats relacionades amb la contemplació d'elements d'interès natural però que tenen lloc en indrets amb unes condicions creades d'una manera artificial. En quedarien exclosos, doncs, els parcs zoològics, els jardins botànics i els parcs de papallones.

Per què és beneficiós l'ecoturisme?

Conserva la natura que visitem

Els ecoturistes aporten recursos econòmics –per mitjans diversos– que després serveixen per dur a terme tasques de conservació dels espais naturals que es visiten. En alguns casos, els turistes aprofiten el viatge per implicar-se voluntàriament en projectes de recerca o de gestió del medi natural.

Ajuda la població local

L'ecoturisme contribueix a millorar la qualitat de vida dels municipis i comarques on es practica ja que és una oportunitat per crear llocs de treball, empreses locals i fixar gent al territori. En aquest sentit, esdevé una alternativa econòmica en territoris on l'activitat agrària perd pes econòmic.

Redueix l'impacte en l'entorn

Qualsevol activitat turística provoca un impacte sobre l'entorn. L'ecoturisme, quan està ben aplicat, utilitza mesures diverses per reduir aquests impactes i a més respecta les cultures locals. Per això, es practica en grups reduïts i assumeix les regulacions que regeixen en els espais protegits.

Serveix per conscienciar i aprendre

Quan practiquem l'ecoturisme no només passem una bona estona, sinó que a més aprenem com són els espais naturals de casa nostra i prenem consciència sobre la necessitat de respectar-los. Sovint són guies especialitzats els qui ens acompanyen i ens descobreixen els secrets de la natura.

CAROL GASSET

Garantia de sostenibilitat

Reconeixement europeu. Tal com fan les empreses, els parcs naturals també poden demostrar el seu compromís amb la sostenibilitat per mitjà d'una certificació homologada. Es tracta de la *Carta europea de turisme sostenible*.

Turisme respectuós. Aquesta certificació garanteix que els òrgans gestors dels espais protegits i les empreses turístiques s'han posat d'acord per conservar els recursos naturals, respectar la població local i oferir una experiència turística de qualitat.

Quins parcs ho estan? El de la Zona Volcànica de la Garrotxa i el del Delta de l'Ebre ja disposen d'aquesta acreditació. Altres parcs, com el del Montseny, el dels Ports i el de Sant Llorenç del Munt, estan treballant per obtenir-la.

Catalunya disposa de paisatges espectaculars, com la serra de Cadí.

XAVIER BASORA

Catalunya, una destinació diversa

El nostre país té una riquesa natural excepcional, que sovint no es valora prou. Sens dubte, un dels punts forts és la diversitat, tant de fauna i flora, com de paisatges. Un mateix turista pot gaudir, sense necessitat de fer llargs desplaçaments, d'un medi natural variat, una biodiversitat elevada, molts

espais naturals protegits, així com una important riquesa geològica i paleontològica. Tot i això, Catalunya encara no és un país prou conegut a escala internacional pels seus espais naturals i, des del punt de vista de l'ecoturisme, ha de competir amb destinacions considerades més exòtiques.

Animals que sorprenen

Dofins a la Costa Brava, cérvols al Boumort, voltors als Pirineus o cabres al massís del Port. Són exemples d'animals que es poden observar amb certa facilitat als espais naturals catalans. Sense oblidar amfibis, rèptils i el més petits, els insectes.

Geologia reconeguda mundialment

Estudiosos de tot el món vénen a Catalunya per admirar la nostra geologia: congostos profunds com el de Mont-rebei, agulles escarpades com les de Montserrat, volcans com els de la Garrotxa o restes de dinosaures com les del Prepirineu. Tot un espectacle.

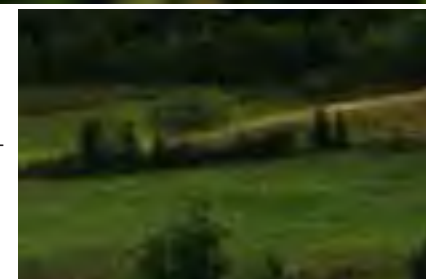
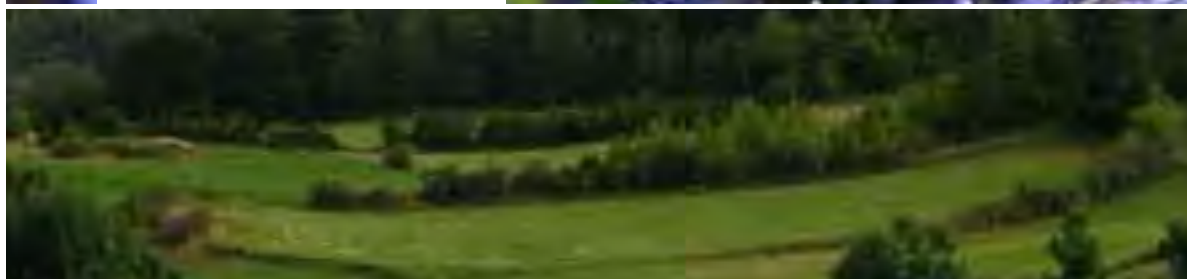
Bosc i flors que enamoren

La flora catalana és de les més riques d'Europa, amb més de 3.500 espècies. I els boscos representen quasi un 40% del territori, amb comunitats ben variades: pinedes, alzinars, suredes, rouredes, castanyedes, fagedes, avetoses, boscos de ribera, etc.

Paisatges de 0 a 3.000 metres

Des de la Pica d'Estats, el sostre de Catalunya, fins a les platges del litoral, la diversitat de paisatges i ecosistemes és notable. Dunes, penya-segats, planes estèpiques, aiguamolls, estanys i rius, boscos i muntanyes, valls conreades... N'hi pot haver més?

Geografia de la natura

Catalunya disposa d'una xarxa de 165 espais naturals protegits que cobreix un 30% del territori. Indrets a prop de casa que no us defraudaran.

- 1 Aiguamolls de l'Empordà
- 2 Aigüestortes i Estany de Sant Maurici
- 3 Alt Pirineu
- 4 Alta Garrotxa
- 5 Cadí-Moixeró
- 6 Cap de Creus
- 7 Castell de Montesquiú
- 8 Delta de l'Ebre
- 9 Delta del Llobregat
- 10 Els Colls i Miralpeix
- 11 Els Ports
- 12 Estany de Banyoles
- 13 Estany d'Ivars-Vilasana
- 14 Foix
- 15 Garraf
- 16 Gavarres

- 17 Guillerries-Savassona
- 18 Illes Medes i Massís del Montgrí
- 19 L'Albera
- 20 Massís del Pedraforca
- 21 Montnegre i el Corredor
- 22 Montseny
- 23 Muntanya de Montserrat
- 24 Olèrdola
- 25 Poblet
- 26 Sant Llorenç del Munt i l'Obac
- 27 Serra de Collserola
- 28 Serra de Llaberia
- 29 Serra de Montsant
- 30 Serralada de Marina
- 31 Serralada Litoral
- 32 Zona Volcànica de la Garrotxa

Aquest mapa inclou tots els espais naturals protegits de Catalunya que formen part del Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN) i de la Xarxa Natura 2000. Els espais identificats amb un número són aquells que tenen un òrgan gestor propi. Més informació a: http://mediambient.gencat.net/cat/el_medio/espais_naturals.

Consells per ser un bon ecoturista

1 Conegueu bé el medi natural. Abans d'arribar a la destinació, informeu-vos sobre els atractius naturals que té, els itineraris, l'oferta de guies... Si aneu a veure animals, identifiqueu els millors indrets i horaris per observar-los.

3 Porteu material adequat. Observeu els animals amb prisma i paciència. Les guies de camp us ajudaran a identificar les espècies, i el mapa i el GPS faran que no us perdeu. Porteu bon calçat, roba còmoda amb colors discrets, i una càmera.

5 Sigueu respectuosos. Quan vegeu animals, guardeu silenci. Si són petits, no els toqueu ni molesteu, i tampoc us endugueu flors ni roques, han de continuar on són. Informeu-vos de les regulacions de cada espai protegit i respecteu-les.

7 Compreu 'local'. Consumiu productes (aliments, artesanía) fabricats als indrets que visiteu i contracteu serveis (guies, taxis...) gestionats per empreses d'allà. Així afavorireu l'economia local i disminuïreu l'impacte del transport de mercaderies.

2 Trieu empreses certificades. Trieu allotjaments amb etiquetes ecològiques com el Distintiu de Garantia de Qualitat Ambiental, i contracteu empreses de serveis amb sistemes de gestió ambiental o certificades amb la *Carta europea de turisme sostenible*.

4 Moveu-vos amb consciència. Si n'hi ha, opteu pel transport públic. I proveu de desplaçar-vos a peu, amb bicicleta o a cavall, us beneficiarà a vosaltres i també a l'entorn. Si no hi ha més remei, aneu amb cotxe i compenseu les vostres emissions de CO₂.

6 Entreu als centres de visitants. Molts espais naturals protegits disposen de centres de visitants. Entreu-hi. Hi ha exposicions interessants i us informaran d'activitats, guiatges, itineraris i miradors que milloraran la vostra experiència turística.

8 Ajudeu a conservar. En els allotjaments preguntant als guies o en els centres de visitants, assabenteu-vos de projectes o entitats no lucratives que ajuden a conservar l'espai natural que heu visitat. Si podeu, contribuïu-hi d'alguna manera.

Activitats ecoturístiques per descobrir la natura del país

Catalunya, per la seva biodiversitat, és especialment rica en espais naturals. Tot seguit, us proposem vint activitats ecoturístiques per conèixer i gaudir la natura del nostre país, amb la informació pràctica que us permetrà organitzar les sortides que desitgeu.

Cal poc esforç per respectar els espais naturals que visitem.

XAVIER BASORA

01

Observar mamífers terrestres

Als punts elevats dels Pirineus és habitual observar-hi isards.

ANTONIO BASORA

ON ES PRACTICA?

El Pirineu, les serres prepireniques com el Boumort, i les muntanyes del sud de Catalunya (Cardó o els Ports) són indrets idonis i molt més feréstecs del que pensem.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Diverses empreses, com Makà Ecotourism o Rutas 4x4 Ignasi, organitzen sortides per observar cérvols al Boumort. Fauna Inhòspita us descobrirà els mamífers de la vall d'Aran.

MÉS INFORMACIÓ

Dues bones guies per gaudir dels mamífers i la fauna salvatge són *Itineraris pels parcs naturals de Catalunya* (Lynx Edicions) i *Fauna del Pallars Sobirà* (Editorial Pòrtic).

Lluites ferotges que atreuen mirades

Quin gran poder d'atracció tenen els animals, sobretot els nostres cosins germans, els mamífers terrestres! I si no que els ho diguin a països africans com Kenya o Tanzània, que basen gran part de la seva economia en aquesta capacitat d'atracció. Qui no ha somiat algun cop —si és que no ho ha viscut— amb pujar dalt d'un tot terreny i gaudir, simplement, d'observar un lleó, un rinoceront o un lleopard?

A Catalunya, encara que no ho sembli, també és possible observar-hi mamífers salvatges de grans dimensions, com el cérvol al Prepirineu, l'isard a l'alta muntanya, la cabra salvatge al massís del Port i a Montserrat, o el senglar arreu del país. Podeu tenir sort i veure mamífers mentre camineu, però el més recomanable és practicar l'activitat acompanyats de guies experts que us ajudaran a trobar-los i us explicaran curiositats sobre el seu comportament.

Aquesta activitat consisteix a fer sortides en grups reduïts per observar mamífers en el seu hàbitat natural. En alguns casos el principal atractiu és veure'ls durant un període vital determinat, com ara l'època de zel, quan tenen lloc les lluites entre els mascles de cabra salvatge o la brama dels cérvols, tot plegat per disputar-se les femelles. Una variant —o un complement— d'aquesta activitat és el seguiment de les petjades i altres rastres dels animals (pèls, excrements, etc.), especialment d'aquells més esquivats i difícils de veure, com ara l'ós bru, el llop o la llúdriga.

Observar els cérvols bramant durant l'època de zel és una de les activitats més atractives

Embadalits per les ales

XAVIER BASORA

Als aiguamolls de l'Empordà hi veureu fàcilment les cigonyes.

El turisme ornitològic és una de les activitats ecoturístiques més populars arreu del món, coneguda en anglès amb el nom de *birdwatching* o *birding*. Els qui la practiquen són fàcils de reconèixer perquè van acompanyats de dos aliats inseparables: els prismàtics i els telescopis terrestres. I sovint els trobareu amagats en aguait de fusta (*hides*), que garanteixen la tranquil·litat necessària per no destorbar els ocells, o en miradors enlairats sobre el terreny.

L'activitat consisteix a observar ocells de tot tipus, des de rapinyaires i carronyaires en zones de muntanya (àguiles, voltors...) fins a ocells aquàtics d'aiguamolls (com els flamencs) o aus marines, passant per ocells esteparis o forestals. Un atractiu específic d'aquesta activitat són els períodes en què tenen lloc les migracions, els aparellaments o la nidificació. En el cas dels voltors també se solen visi-

tar els canyets, punts on se'ls deixa bescuitar mort i on acudeixen nombrosos exemplars a menjar-hi.

Catalunya és un paradís ornitològic. S'hi han observat gairebé quatre-centes espècies diferents. Sovint, els *turistes ornitològics* viatgen des de molt lluny per observar espècies rares o singulars. En aquest sentit, el nostre país, gràcies a la facilitat d'accés a les àrees d'observació, és una de les millors zones de tot el continent europeu per veure-hi espècies protegides com la gavina corsa, el trençalòs, el sisó, l'àguila cuabarrada, la trenca o el pardal d'ala blanca, entre molts d'altres.

Catalunya és una de les millors àrees d'Europa per **veure-hi ocells** com el trençalòs

MARIANO CEBOLLA

El delta de l'Ebre, un dels millors llocs d'Europa per al turisme ornitològic.

02

Turisme ornitològic

ON ES PRACTICA?

Arreu del país. Els carronyaires els veureu al Prepirineu, i els ocells aquàtics als deltes de l'Ebre i del Llobregat, als aiguamolls de l'Empordà, i a l'Aiguabarreig Segre-Cinca.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Diverses empreses especialitzades, com Audouin Birding Tours, BirdinginSpain, Gubiana dels Ports o Catalan Bird Tours. I també ONG com SEO/BirdLife o Acció Natura.

MÉS INFORMACIÓ

Guia de turisme ornitològic (Turisme de Catalunya); *Els ocells de Lleida. Turisme ornitològic* (Ara Lleida); i *Observació d'ocells a les Terres de l'Ebre* (Diputació de Tarragona).

03

Observar cetacis

Navegar al costat de dofins i balenes

Us imagineu navegar per la Costa Brava al costat del rorqual comú, el segon animal més gran del planeta? Quan pensem en aquesta activitat, de seguida viatgem a llocs llunyans com la costa canadenca o les aigües de la Patagònia argentina. I, certament, són destinacions clàssiques del que en anglès es coneix com a *whale watching* (mirar balenes), una activitat que consisteix a fer sortides a alta mar amb una embarcació —sovint motoritzada— fins a arribar a zones on hi ha cetacis. Un cop allà, els turistes observen el comportament dels animals i en fan fotografies.

A casa nostra també és possible veure cetacis. Les zones amb més probabilitats per observar balenes, com el rorqual o el catxalot, i dofins mulars i llistats són el cap

de Creus i la costa del Montgrí. La majoria dels cetacis només es poden veure durant una època de l'any, que varia segons l'espècie. A Catalunya les millors èpoques són la primavera i la tardor. A la Mediterrània, a més, no sempre es pot garantir que s'observaran cetacis; però no patiu, sortiu a cercar-los, tot gaudint del contacte directe amb la mar, ja és una aventura ben atractiva que bé mereix llancar-s'hi.

Els turistes que visiten aquestes aigües solen anar acompanyats d'especialistes que ajuden a localitzar els animals i ofereixen explicacions sobre les espècies. En algunes ocasions aquesta activitat incorpora un component científic, ja que les sortides s'aprofiten per obtenir dades per fer estudis i censos sobre els cetacis.

Intentar trobar cetacis, encara que no els acabem veient, ja és tota una aventura

ON ES PRACTICA?

A la Costa Brava, sobretot al cap de Creus, al cap de Begur, a la badia de Pals, a les illes Medes i a la costa del Montgrí. Sortides des de Palamós, l'Estartit i Roses.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

ONG i empreses com l'Associació d'Estudi de la Mediterrània Bufalvent, el Projecte Ninam i Vadevela ofereixen sortides en veler, catamarà i embarcacions clàssiques.

MÉS INFORMACIÓ

Als portals www.cetacis.cat i <http://ninam.lrt.cat> hi trobareu les espècies més habituals de veure i com concertar sortides. També coneixereu els projectes científics vinculats.

Albirament d'un dofí ratllat, al golf de Roses.

PROJECTE NINAM

04

Contemplar insectes i papallones

Els Pirineus són un dels millors indrets per observar-hi papallones.

XAVIER BASORA

La lletra petita de la natura

Formen part d'un món desconegut que sol passar desapercebut a la majoria de nosaltres, llevat de quan en patim les picades i mossegades. Parlem dels insectes, éssers minúsculs dels quals en podem aprendre moltes coses. I no només això: els insectes, i especialment les papallones i les libèl·lules, tenen un gran atractiu per l'espectacularitat i la bellesa de formes, colors i tons que presenten algunes de les espècies.

Aquesta activitat consisteix a fer sortides i itineraris pel medi natural —de dia o de nit— per localitzar i observar algunes de les espècies més característiques o més estra-

nyes. En alguns casos, aquestes rutes es poden fer acompanyats de guies o amb el suport de plafons informatius que ens explicaran curiositats sobre el comportament dels insectes (com ara l'estratègia del mimetisme, o les parades nupcials), i el seu paper vital per a l'agricultura gràcies a la pol·linització de les flors.

Catalunya presenta una de les poblacions de papallones més diversa d'Europa, amb gairebé 200 espècies de les 600 que hi ha al continent. A més, algunes de les espècies gaudeixen de protecció, com la *Parnassius apollo*, una de les papallones més boniques del Pirineu, que assolix una envergadura de fins a 8 cm. De fet, el nostre país disposa de molta tradició en l'estudi de papallones i altres insectes com les libèl·lules, tot i que el vessant més turístic d'aquesta activitat està poc explotat.

Als Pirineus, la *Parnassius apollo* és una de les papallones més buscades pels ecoturistes

ON ES PRACTICA?

Els insectes són omnipresents i per tant qualsevol espai natural és un bon lloc per observar-ne. Si fileu prím i busqueu espècies concretes, haureu de conèixer-ne els hàbitats.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Walking Catalonia ofereix caminades a la vall de Núria per observar-hi papallones. No us perdeu les rutes i sortides programades pel Museu de les Papallones de Catalunya (Pujalt, Sort).

MÉS INFORMACIÓ

Als webs de l'associació Cistus (www.cistus-associacio.org) i del Grup d'Estudi dels Odonats, els populars espiadimonis (www.oxygastra.org), hi trobareu dades abundants.

05

Passejar per boscos singulars i observar flors

ON ES PRACTICA?

Arreu del territori, amb llocs emblemàtics com els boscos de la Garrotxa o el Montseny. No us perdeu els boscos de ribera dels rius Ebre o Segre, ni les suredes de les Gavarres.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

El Parc Natural de l'Alt Pirineu té itineraris forestals i el de la Serra de Montsant, itineraris de flora. Walking Catalonia us descobrirà les orquídies a la Garrotxa i l'Empordà.

MÉS INFORMACIÓ

L'Observatori del Paisatge (www.catpaisatge.net) ha elaborat un dossier digital d'arbres monumentals. Una bona guia és: *Passejades pels boscos de Catalunya* (Pòrtic).

La fageda de la Grevolosa (Osona), un bosc magnífic amb arbres de grans dimensions.

XAVIER BASORA

Arbres i flors amb nom i cognoms

El nostre és un país de boscos. N'hi ha alguns que ja formen part de l'imaginari col·lectiu, com la fageda d'en Jordà o els castanyers del Montseny. I n'hi ha de menys coneguts però amb un interès notable; citarem, per exemple, la mata de València (Pallars Sobirà), el bosc d'avets més extens de la península Ibèrica, i la fageda del Re-taule (als Ports), una de les més meridionals d'Europa.

Aquesta activitat consisteix a recórrer a peu itineraris que transcorren per boscos singulars o per àrees on és possible observar fàcilment flors amb un atractiu especial. Aquestes rutes poden estar senyalitzades i es poden fer amb un guia.

L'interès botànic dels boscos catalans rau, sobretot, en la diversitat, amb forests

propis de la Mediterrània (alzinars, suredes) i d'altres propis de la regió eurosiberiana (pinedes d'alta muntanya, boscos de ribera, fagedes, rouredes humides). Aquests últims solen ser més atractius estèticament, per no parlar dels caducifolis, que a la tardor creen belles postals de colors. A més dels boscos, els arbres monumentals tenen un gran atractiu —i sovint amb unes històries associades ben curioses— per les dimensions colossals o edats avançades.

La flora també és digna d'observar, amb plantes que sorprenen per la seva raresa o pels seus colors i formes. Al nostre país destaquen la flora alpina, amb espècies emblemàtiques com la flor de neu o edelweiss, i les orquídies, amb molts aficionats arreu d'Europa.

A més de la bellesa, la **diversitat dels boscos catalans** i de la flora és extraordinària

Les entranyes de la Terra

Sabíeu que a Catalunya hi ha els volcans més joves de la península Ibèrica i que en un territori tan petit com la Garrotxa n'hi ha més de quaranta? O que a la Conca de Barberà hi ha una de les set coves més llargues del món formades en conglomerat? Per no parlar de les agulles de Montserrat, autèntics monuments de roca. La diversitat i el patrimoni geològic del nostre país són únics i extraordinaris, i visitar i entendre'n l'origen pot ser una activitat apassionant.

El patrimoni geològic comprèn formacions i estructures geològiques, formes del relleu, i jaciments mineralògics o paleontològics que permeten reconèixer i interpretar l'evolució de la història geològica de la Terra i els processos que l'han modelat. Aquest patrimoni té un gran atractiu turístic per la bellesa i l'espectacularitat d'elements geològics com els volcans, les agulles i els monòlits, els congostos fluvials, les valls glaciàries, les coves i avencs, o les petjades de dinosaures.

Volcans, petjades de dinosaures i coves són alguns atractius geològics del nostre país

En aquest cas, l'activitat ecoturística consisteix a recórrer a peu itineraris per les àrees més interessants i atractives des del punt de vista geològic, amb la possibilitat de fer-ho en companyia d'un guia especialitzat que ens ajudi a interpretar millor l'origen i l'evolució dels elements que visitem. Una variant d'aquesta activitat són les visites a coves i avencs, que solen implicar passejades per l'interior d'aquestes formacions i que en alguns casos comporten esforç físic.

XAVIER BASORA

Les agulles de Montserrat són un patrimoni geològic excepcional.

06

Coves, volcans i altres àrees d'interès geològic

ON ES PRACTICA?

El Prepirineu, la Garrotxa, Montserrat o la Costa Brava són autèntics paradisos geològics. I també coves com les del Salnitre (Collbató), la de la Font Major (l'Espluga de Francolí) i la del Toll (Moià).

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Empreses com Guaita o Tosca organitzen visites pels volcans de la Garrotxa. El Consorci del Montsec promou rutes geològiques. I al Parc Cretaci d'Isona hi veureu ossos de dinosaures.

MÉS INFORMACIÓ

Una guia: *Meravelles geològiques del Pallars Sobirà* (Arola Editors). Per aprofundir, exploreu l'Inventari d'espais d'interès geològic de Catalunya, del Departament de Medi Ambient.

07

Itineraris senyalitzats per espais naturals

Camins per llegir la natura

Aquestes rutes permeten observar amb facilitat els elements naturals i paisatgístics més característics de cada indret. Les podem fer acompanyats de guies locals, ja sigui apuntant-nos a sortides programades pels òrgans gestors dels espais protegits o contractant un guia específic. També es poden fer de manera autoguiada amb la informació (fulletons) que proporcionen els centres de recepció. Alguns itineraris estan dotats de plafons i miradors instal·lats sobre el terreny que permeten, mentre fem camí, interpretar el paisatge.

Una variant ben atractiva, que té lloc a l'hivern i a l'alta muntanya, és recórrer aquests itineraris amb raquetes de neu; el paisatge es teixeix de blanc i adquireix una dimensió totalment diferent.

Aquests itineraris, propis del *senderisme interpretatiu*, es completen en una sola jornada, o fins i tot amb poques hores, i no solen requerir un gran esforç físic. Això els diferencia del senderisme més clàssic i de les travesses de muntanya, amb una durada de més d'un dia i més exigents.

Segur que heu sentit a parlar de l'estany de Sant Maurici, el planell d'Aiguestortes o les agulles d'Amitges. Són els llocs més emblemàtics de l'únic parc nacional del país, i cada any milers de persones els recorren a peu. I és que la millor manera de conèixer el patrimoni dels espais naturals del país és resseguir els itineraris senyalitzats que posen al nostre abast les administracions —o entitats privades— que en són responsables.

Els itineraris es poden fer amb guia o pel nostre compte, i duren **unes poques hores**

ON ES PRACTICA?

A tots els parcs naturals del país i a la resta d'espais naturals que comptin amb itineraris senyalitzats i miradors.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Molts parcs naturals ofereixen visites guiades. També n'ofereix l'Obra Social Caixa Catalunya. Hi ha empreses especialitzades en senderisme interpretatiu, com La Petjada o A Peu.

MÉS INFORMACIÓ

Des de www.gencat.cat/parcs accedireu als itineraris dels parcs naturals de la Generalitat de Catalunya. I els de la Diputació de Barcelona els trobareu a www.diba.cat/parcs.

Els Estrets del riu Canaletes, a la Terra Alta.

XAVIER BASORA

08

Senderisme i travesses de muntanya

Senders de gran recorregut, a la vall de la Llosa (Cerdanya).

XAVIER BASORA

Viatjar amb les cames com a motor

L'any 2003 el prestigiós diari *The New York Times* ja se'n feia ressò. Un reportatge del seu suplement dominical explicava als nord-americans les excel·lències de *Carros de Foc*, una travessa que permet conèixer els millors racons del Parc Nacional d'Aiguestortes i Estany de Sant Maurici. Amb el temps, han sorgit arreu del país multitud de propostes semblants, des del Pirineu fins al massís del Port, amb noms ben suggeridors: *Cavalls del Vent*, *La Porta del Cel*, *El Setau Sageth*, *Camí dels Bons Homes*, *Estels del Sud*, *El Brogit de la Vall*, i d'altres.

Els productes turístics de senderisme són rutes a peu per etapes, normalment senyalitzades, que van de refugi en refugi, o allotjaments alternatius, per zones amb alguna relació geogràfica. Poden ser circulars (comencen i acaben al mateix lloc) o lineals, i en aquest segon cas caldrà haver previst el retorn a l'inici. Podeu fer les travesses lliurement, o contractar-les a una empresa que us reservará els allotjaments i us proporcionarà materials de suport (mapes, guies en paper). Aquestes empreses també ofereixen serveis de guiatge o el trasllat d'equipatge.

Aquesta activitat té característiques pròpies de l'ecoturisme, pel fet de contemplar i conèixer paisatges de gran bellesa i, quan té lloc a l'alta muntanya, també s'associa al turisme actiu, fruit dels requeriments esportius i tècnics d'algunes travesses. A l'hivern potser haureu d'utilitzar raquetes de neu o esquís de muntanya.

Arreu del país han sorgit rutes de noms evocadors com **'Cavalls del Vent'** o **'Estels del Sud'**

ON ES PRACTICA?

La majoria de propostes es concentra al Pirineu. Però també n'hi ha als Ports, al Montseny i a Montserrat, a les serres de Prades i del Montsant, o a la Costa Brava.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Nombroses empreses especialitzades, moltes de les quals anuncien les seves propostes al portal www.senderisme.com. Hi ha travesses, com *Carros de Foc*, amb central de reserva pròpia.

MÉS INFORMACIÓ

Les rutes més populars les trobareu a la guia *Catalunya és senderisme* (Turisme de Catalunya) i al portal web associat: <http://senderisme.turismedecatalunya.com>.

09

Cicloturisme per paisatges d'interès natural

XAVIER BASORA

La Via Verda de la Terra Alta, apta per a tothom.

ON ES PRACTICA?

En parcs naturals litorals, com el del Delta de l'Ebre o els Aiguamolls de l'Empordà, a les vies verdes de Girona o de les Terres de l'Ebre, en comarques com el Baix Empordà.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Empreses com Cicloturisme o ElTravel ofereixen rutes cicloturístiques variades, d'un dia o més. Als pobles d'inici de les vies verdes podreu llogar-hi bicicletes i us recolliran en acabar.

MÉS INFORMACIÓ

Al portal <http://cicloturisme.turismedecatalunya.com> i a la guia *Catalunya és cicloturisme* (Turisme de Catalunya). Sobre les Vies Verdes de Girona: www.viesverdes.org.

Conèixer l'entorn a cop de pedal

Viatjar amb bicicleta. Això és el que us proposa el cicloturisme, una altra manera de recórrer en silenci bells paisatges i fer-ho amb la tranquil·litat que comporta circular per carreteres secundàries i camins tradicionals. El ventall de possibilitats que ofereix el país és amplíssim; només al Baix Empordà, una de les comarques més ben preparades, hi ha una xarxa senyalitzada de 250 km aptes per a aquesta activitat.

El cicloturisme combina l'exercici físic amb la descoberta de paisatges de gran bellesa i del patrimoni natural i cultural associats. Així doncs, com en el cas del senderisme, aquesta activitat té components propis de l'ecoturisme i del turisme actiu. No la confongueu amb les rutes per fer amb BTT (bicicleta tot terreny), en les quals preval més l'esforç físic que no pas el coneixement de la natura. Les rutes cicloturístiques poden fer-se en un dia, o esdevenir viatges per etapes que comporten pernотacions i que requereixen bicicletes adaptades per transportar equipatge.

Alguns parcs naturals, sobretot els més planers i situats al litoral, disposen d'itineraris aptes per practicar el cicloturisme o bé dissenyats expressament per a la bicicleta. També destaquen les *vies verdes*, rutes que aprofiten vells traçats ferroviaris abandonats i que passen per indrets de gran bellesa. Les vies verdes solen tenir pendents suaus (inferiors al 3%), per la qual cosa són accessibles per a una gran varietat de públics.

Al Baix Empordà hi ha una **xarxa de camins de 250 km** per practicar el cicloturisme

Genets entre paisatges de somni

A galop, trotant o senzillament passejant. Les rutes a cavall ens ofereixen una manera diferent i variada d'acostar-nos a la natura i de conèixer els racons més bucòlics del país. I el millor de tot: són aptes per a tothom, tant si som genets experts com si debutem en el món del cavall.

Aquesta activitat, que s'encabiria dins l'anomenat *turisme eqüestre*, consisteix en sortides de durada diversa (des d'una hora fins a una setmana o més), a l'om de cavalls ensinistrats, que transcorren per espais amb un gran atractiu natural i paisatgístic. Són sortides en grups petits, d'una a deu persones, liderades per un o més guies. Les rutes de més d'un dia, que comporten pernотacions en allotjaments diversos, van dirigides a genets més experimentats.

En molts casos el turisme eqüestre complementa altres modalitats turístiques. Així, algunes rutes a cavall transcorren per itineraris destinats al senderisme (seria el cas del Camí dels Bons Homes, al Berguedà i la Cerdanya), mentre que algunes cases de turisme rural ofereixen als seus visitants serveis d'equitació.

Aquesta activitat té característiques pròpies de l'ecoturisme pel fet de contemplar i conèixer paisatges de gran bellesa, però també del turisme actiu, ja que en alguns casos el fet d'anar a cavall és la motivació principal del turista. Per això, algunes de les empreses que es dediquen a organitzar excursions a cavall també fan curssets d'hípica per a aprenents de genet.

Les sortides, en grups petits, poden durar des d'una hora fins a una setmana o més

10

Turisme eqüestre per àrees d'interès natural

ON ES PRACTICA?

Arreu del país, des del Pirineu i el Prepirineu fins a la Garrotxa, Osona, el Bages, el Garraf, l'Empordà, el Montseny o les serres del sud de Catalunya.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Un gran nombre d'empreses, com ara HorseGNature, amb rutes per la Garrotxa i la Costa Brava, l'Hípica Mas l'Andorra, amb rutes pels Ports, o EquiRutas Pirineu, a la Cerdanya.

MÉS INFORMACIÓ

Al web www.catalunyaacavall.com, de l'Associació d'Empresaris de Turisme Eqüestre, i a la secció de turisme del web www.federacio-catalana-hipica.cat.

PATRONAT TURISME DIPUTACIÓ DE LLEIDA

Ruta a cavall per la Vall d'Aran.

11

Contemplar paisatges amb trens, telefèrics i globus

XAVIER BASORA

El telefèric de l'estany Gento, a la vall Fosca (Pallars Jussà).

ON ES PRACTICA?

Sobretot al Pirineu i al Prepirineu, amb propostes com el cremallera de Núria o el Tren dels Llacs. Els vols en globus també tenen lloc a la Garrotxa, a l'Empordà i a Osona.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Solen ser empreses públiques (com ara Ferrocarrils de la Generalitat), llevat dels vols en globus, oferts per empreses privades com Globus del Pirineu, Kon-Tiki o Globubolg.

MÉS INFORMACIÓ

A través de la secció «Turisme i muntanya», del web de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (www.fgc.net), podreu accedir a diverses propostes.

Paisatges des de les altures

Diuen que les coses es poden veure des de múltiples punts de vista. Però n'hi ha un de molt diferent a la resta i que impressiona a qualsevol. Us imagineu gaudir dels paisatges del nostre país des de l'aire o des de dalt d'un mitjà de transport que s'endinsa per les muntanyes? Proveu-ho, és una experiència inoblidable i a l'abast de tots els públics.

Aquesta activitat, que no comporta cap esforç físic, consisteix en contemplar paisatges de gran bellesa des d'un mitjà de transport motoritzat com ara un tren, un cremallera o un telefèric. Alguns d'aquests mitjans, si bé serveixen o havien servit per al transport de persones o mercaderies, avui dia s'han adaptat a la demanda turística aprofitant la bellesa dels paisatges per on transcorren; és el cas d'antigues línies que han esdevingut trens turístics, o de telefèrics com el de l'estany Gento, a la vall Fosca (Pallars Jussà).

Una variant d'aquesta activitat són els vols en globus, avioneta o helicòpter, que permeten veure i gaudir del paisatge des d'una perspectiva totalment diferent i amb l'al·licient que hi afegeix el viatjar amb aquests mitjans de transport.

En la major part de casos, el trajecte ja resulta el propi producte ecoturístic perquè mentre ens desplaçem contemplem la natura i el paisatge a vista d'ocell. Però sovint el final de trajecte ens apropa a un espai de gran bellesa, des d'on podem iniciar excursions a peu.

Una manera de contemplar els paisatges del país des d'un punt de vista totalment diferent

Remar pels camins de l'aigua

La nostra relació amb el mar i els rius ve de lluny. Però, més enllà de la història i les tradicions que hi associem, aquests entorns aquàtics són llocs immillorables per descobrir-hi uns paisatges i uns atractius naturals únics. I una bona manera de fer-ho és a bord d'embarcacions que no depenen d'un motor, sinó del nostre esforç i la nostra destresa.

Aquestes embarcacions no motoritzades solen ser de dos tipus. El primer

ens demanarà remar a bord de piragües, caiacs o canoes, mentre que el segon requerirà uns coneixements una mica més avançats per navegar amb velers o altres tipus d'embarcacions a vela a mar obert. Per aquesta raó, els turistes solen conduir ells mateixos els caiacs, tot i que amb els consells previs d'un guia, mentre que en el cas dels velers el més habitual és que sigui un patró qui porti l'embarcació.

Aquesta activitat ens permetrà contemplar espais aquàtics de gran bellesa, tant de l'interior del país (estanys, pantans i rius) com del litoral i de mar endins. Si anem cap a l'interior, Catalunya disposa d'un gran riu navegable, l'Ebre, amb uns paisatges de ribera esplèndids. Els pantans del Prepirineu o l'estany de Banyoles són altres destinacions remarcables. I si anem cap al mar, el litoral català amaga racons preciosos per practicar-hi aquesta activitat: des de la Costa Daurada fins a la Costa Brava —amb les illes Medes com a gran atractiu— passant per la costa del Maresme i del Garraf.

A bord d'un caiac o un veler **descobrirem el riu Ebre**, el Prepirineu o la costa catalana

PATRONAT TURISME DIPUTACIÓ DE TARRAGONA

Excursions amb caiac pel riu Ebre, a Riba-roja.

12

Recórrer rius i espais marins amb caiac i piragua

ON ES PRACTICA?

Al riu Ebre, als pantans del Prepirineu i a l'estany de Banyoles. Si us agrada més el mar, tota la costa catalana ofereix indrets fantàstics per practicar-hi aquesta activitat.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Nombroses empreses com Medaqua i SK Kayak, amb qui coneixereu les illes Medes i el cap de Creus, o Beniemocións i Rogles Aventura, que us permetran gaudir del riu Ebre.

MÉS INFORMACIÓ

A la guia *Vogant pel riu, deixa't portar per l'Ebre* (Institut per al Desenvolupament de les Comarques de l'Ebre) hi trobareu 14 rutes amb piragua. Consulteu-la a www.ebrenavegable.cat.

13

Vaixells per conèixer la mar i els rius

PATRONAT TURISME COSTA BRAVA-GIRONA

Ruta amb vaixell per les illes Medes.

ON ES PRACTICA?

A la Costa Brava, la majoria de vaixells parteixen de l'Estartit i de l'Escala. El tram navegable del riu Ebre, entre la desembocadura i Móra d'Ebre, disposa de 17 embarcadors.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Empreses diverses com Creuers Delta de l'Ebre, a Deltebre, Creuers Mare Nostrum, a l'Escala, i Subaquatic Vision (Nautilus) o Marina Princess, de l'Estartit.

MÉS INFORMACIÓ

A www.nauticcostabrava.com hi trobareu informació sobre creuers a la Costa Brava. Si opteu pels creuers a l'Ebre, visiteu ebrenavegable.cat o la secció de navegació fluvial del web www.terresdelebre.org.

Natura a babord i a estribord

És la manera més còmoda d'apropar-nos al mar i als rius i descobrir-ne els valors naturals. Sense mullar-nos, sense remar, sense submergir-nos. Només cal pujar a una embarcació motoritzada i deixar-nos portar per la brisa marina, pels paisatges fluvials o pels sons de l'aigua. I si volem tastar l'aigua, en alguns casos també podem fer-ho amb un bany en una cala recòndita.

L'objectiu d'aquesta activitat és contemplar paisatges fluvials, litorals i marins, així com la fauna que hi viu, a bord d'una embarcació motoritzada. Alguns d'aquests vaixells incorporen finestrals de vidre que ens permetran fer el xafarder i observar la fauna aquàtica i marina amb tota comoditat. L'activitat s'acostuma a realitzar en grups,

amb l'acompanyament del patró del vaixell i d'un guia coneixedor dels ecosistemes de la zona que ens anirà explicant curiositats del món marí o dels rius, segons quins siguin els indrets visitats.

A Catalunya l'exemple més reeixit i amb més tradició és el de les excursions amb vaixell a les illes Medes, i més recentment, al cap de Creus. És una activitat que sol complementar el clàssic turisme de sol i platja. Els creuers pel tram baix de l'Ebre i pel seu delta, que permeten admirar les illes fluvials que hi ha al llarg del riu, també són força populars. En tots els casos aquestes activitats estan regulades per evitar que la massificació de vaixells afecti la fauna i els ecosistemes aquàtics.

Alguns vaixells tenen **finestrals de vidre** per observar la fauna aquàtica còmodament

Un món ocult on regna el silenci

Els fons marins són un món a part dins el propi planeta Terra. Indrets que encara amaguen un munt de misteris, amb un silenci que causa respecte i una vida animal i vegetal que genera admiració entre els qui la contemplen.

Tant si sou submarinistes experimentats, com si voleu entrar en contacte per primer cop amb el món submarí, el nostre país ofereix un ventall ampli de possibilitats per meravellar-se amb gorgònies, posidònies, coralls, meros, peixos de colors vius, coves submarines i molts altres secrets d'aquest món ocult. Aquesta activitat consisteix en establir un contacte directe amb els fons submarins i contemplar-ne la fauna i flora que hi viu. En el cas de la immersió lleugera (*snorkelling*) ne-

dareu per la superfície del mar o fareu immersions de pocs metres, motiu pel qual és apta per a tots els públics. Si opteu pel submarinisme, les immersions seran més profundes, no sortireu a la superfície a respirar i us caldran unes nocions per practicar-lo a partir d'una primera classe coneguda amb el nom de *bateig de mar*.

En els dos casos podeu anar acompanyats d'un guia coneixedor del medi marí que, a més de donar-vos instruccions per bussejar, us detallarà les espècies que observareu i us n'explicarà curiositats. Cal tenir en compte que, com tota activitat ecoturística, l'afluència de turistes a les reserves marines ha d'estar ben regulada per evitar molèsties a la fauna i danys als ecosistemes.

Coves, coralls, gorgònies i peixos de mil colors són alguns atractius dels fons marins

SALVADOR COLL

Els fons marins de les illes Medes amaguen un munt de sorpreses.

14

Explorar els fons marins: submarinisme i 'snorkelling'

ON ES PRACTICA?

A la Costa Brava, amb les illes Medes i el Cap de Creus com a llocs més visitats. Però també hi ha racons bonics a la costa del Garraf, a la Costa Daurada i a les Terres de l'Ebre.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

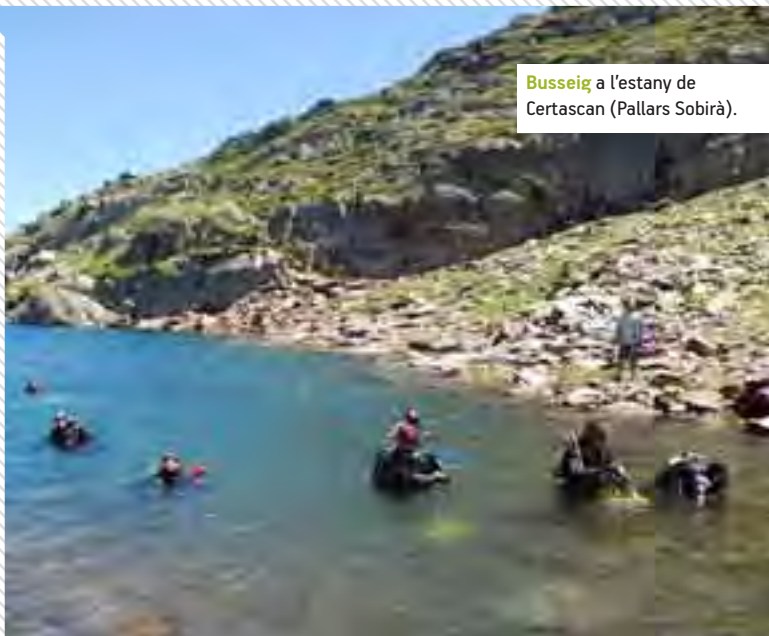
Nombroses empreses. Moltes a la Costa Brava, com l'Estació Nàutica L'Estartit-Illes Medes o Aquatica. Però també al sud, com l'Aula Aquàtica de la Masia Blanca, al Vendrell.

MÉS INFORMACIÓ

Al web www.cibsub.com trobareu les espècies marines i zones d'immersió. Consulteu la *Guia submarina de la Costa Brava* (Planeta) i *Guies submarines: Barcelona y Tarragona* (Anthias).

15

Busseig d'altura

PEP FILLAT

ON ES PRACTICA?

En estanys i embassaments d'alta muntanya situats al Pallars Sobirà, el Pallars Jussà, l'Alta Ribagorça i la Cerdanya. Destaca l'estany de Certascan, el més gran dels Pirineus.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Poques empreses, per ser una activitat incipient. Destaquen The Busseig Pallars, de Tremp, i Scuba 0.76, situada a la Cerdanya.

MÉS INFORMACIÓ

Al web de Busseig Pallars (www.buceing.com) hi trobareu una àmplia explicació sobre les característiques específiques del busseig d'altura.

Sota les aigües fredes de muntanya

Un altre busseig és possible. De la mateixa manera que l'esquí, esport típic de muntanya, es pot practicar al mar (és l'esquí aquàtic), el busseig, activitat pròpia del mar, també pot dur-se a terme a la muntanya. Per tant, enfundeu-vos els vestits de neoprè i gaudiu del món misteriós que amaguen les aigües d'alta muntanya.

Aquesta activitat consisteix a fer immersions en estanys, embassaments i rius d'alta muntanya situats per sobre dels 300 metres. Es pot practicar a l'estiu, però hi ha la variant de fer-ho a l'hivern, quan els estanys estan gelats i llavors cal foradar el glaç per fer la immersió.

L'atractiu d'aquestes immersions rau en la bellesa de l'entorn —amb contrallums que la mar no té— i en la possibilitat d'ob-

servar la fauna i la flora que hi ha en les profunditats dels estanys, ben diferent a la dels fons marins. En el cas dels pantans, també s'hi poden observar pobles i antigues construccions abandonades que van sucumbir sota les aigües. Els practicants habituals del busseig marí experimentaran les diferències que presenten les aigües dolces pel que fa a la flotabilitat, pressió atmosfèrica i visibilitat.

En alguns casos, aquestes immersions s'aprofiten per obtenir dades sobre la contaminació dels estanys i per retirar-ne deixalles acumulades als fons. Com en el cas de les immersions a alta mar, a les persones que s'inicien se'ls fa un *bateig*, amb una immersió que pot arribar fins a una fondària de 12 metres.

Es pot practicar a l'estiu i a l'hivern, quan els **estanys estan gelats** i cal foradar el glaç

Retrats plens de vida

Els qui la practiquen diuen que és apassionant. Això sí, requereix molta, però que molta, paciència. Sovint s'hi esmercen hores d'espera per capturar una bona imatge d'un trençalòs, un cérvol, un mussol o qualsevol altra espècie emblemàtica del país. Parlem de la fotografia de natura, una activitat que, fruit del *boom* de les càmeres digitals, compta amb un nombre creixent de seguidors.

En aquests viatges organitzats la motivació principal, a part de conèixer la destinació, és fer fotografies de fauna, flora i paisatges. Per això els horaris i els recorreguts s'adapten als millors moments i indrets per captar bones imatges; així, per exemple, caldrà llevar-se aviat per aprofitar la llum de les primeres hores del dia, o passar la nit dins d'un aguait (*hide*).

Normalment, els turistes van acompanyats d'un fotògraf professional que actua de guia de viatge i que ofereix orientacions per millorar la nostra tècnica fotogràfica. Tot i que és una activitat incipient, algunes empreses catalanes ofereixen sortides per fotografiar espècies emblemàtiques de fauna, sobretot al Pirineu i el Prepirineu. No oblideu que a Catalunya el Decret 148/1992 estableix que cal disposar d'una autorització per fotografiar espècies protegides durant el període reproductor.

La fotografia de natura complementa altres activitats com ara l'observació de mamífers i d'aus o l'exploració de fons marins; de fet, en molts casos observar animals salvatges comparteix motivació amb el fet de fotografiar-los.

Una activitat que requereix paciència i llevar-se ben d'hora per aprofitar la llum matinal

XAVIER BASORA

El massís del Port, un bon indret per captar grans imatges.

16

Viatges i safaris de fotografia de natura

ON ES PRACTICA?

Arreu dels espais naturals del país, si bé alguns compten amb equipaments específics (aguits) compartits entre aquesta activitat i el turisme ornitològic.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Poques empreses ofereixen viatges fotogràfics de natura al nostre país. Destaquen Photo Logistics, Castells de Lleida o BirdingInSpain, especialitzades en fotografia d'ocells.

MÉS INFORMACIÓ

Un bon llibre per preparar bé els vostres viatges fotogràfics: *Viajar con tu cámara* (Editorial Península). I un web per als més afeccionats: www.fotonatura.org.

17

Observar els astres

No tot és fosc quan es fa de nit

Des de temps remots que als humans ens fascina tot allò que observem quan mirem el cel en plena foscor: planetes, estrelles, constel·lacions, galàxies, nebuloses... Però l'any 1609 Galileu Galilei va canviar la manera de mirar la nit, ja que per primer cop va utilitzar un telescopi. Des de llavors la ciència ens ha anat revelant l'origen dels astres i de fenòmens astronòmics com la famosa pluja d'estels de les Perseïdes, també coneguda com les *llàgrimes de Sant Llorenç*.

Aquesta activitat consisteix en observar el cel, normalment de nit, a la intempèrie o a través de telescopis de gran abast i altres aparells específics. Tot i que podem practicar-la lliurement, el més habitual és que l'activitat es vinculi a un

observatori astronòmic. Aquests equips solen tenir un ús científic però en alguns casos també estan adaptats als turistes i programen activitats pedagògiques destinades a un públic inexpert amb ganes d'aprendre.

Els observatoris estan situats en llocs amb poca o nul·la contaminació lumínica, és a dir, lluny de les grans ciutats i d'altres focus emissors de llum. Per això, els millors observatoris els trobem en indrets de gran bellesa natural, especialment en muntanyes de l'interior de Catalunya o al Pirineu. Els turistes poden anar a l'observatori com a únic objectiu del viatge, però normalment ho fan com a complement d'altres activitats turístiques que tenen lloc a la zona.

Els **observatoris astronòmics** es troben en muntanyes aïllades de l'interior del país

ON ES PRACTICA?

En zones ben allunyades dels nuclis urbans i amb absència de contaminació lumínica. Solen ser zones de muntanya situades al Pirineu i al Prepirineu.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

El Centre de Natura de Caixa Catalunya, a Planes de Son; el Centre d'Observació de l'Univers, situat al Parc Astronòmic del Montsec, i l'Observatori de Castelltallat, al Bages.

MÉS INFORMACIÓ

El 2009 va ser l'Any Internacional de l'Astronomia. Dos webs associats a aquesta celebració apleguen molts recursos pedagògics: www.astronomia2009.cat i www.astronomia2009.es.

Centre d'Observació de l'Univers, al Montsec.

DOLORS ESTRADA

18

Activitats educatives als parcs naturals

Activitat interactiva al Parc Natural del Delta de l'Ebre.

Exploradors amb ganes d'aprendre

Hi ha ecoturistes àvids de coneixements que, a més de visitar un espai natural, volen conèixer amb més profunditat detalls, secrets o altres aspectes concrets de la vida salvatge d'aquell indret. Tenen ganes de gaudir de les vacances, però també de formar-se i aprendre coses noves. I per a ells, els òrgans que gestionen els espais protegits els ofereixen un ventall de possibilitats, centralitzades en les seus o centres d'informació dels parcs.

Aquests equipaments reben noms diversos segons el parc i l'ús: centres d'interpretació, centres de visitants, cases del parc, etc. Se situen en llocs estratègics dels espais i són punts de referència per a moltes persones que visiten els parcs o tenen intenció de fer-ho. Compleixen funcions de recepció, informació i interpretació relacionades amb l'espai i orienten els visitants explicant-los l'oferta turística. Alhora, organitzen activitats educatives adreçades a turistes, infants, escolars i població local.

Les activitats educatives inclouen exposicions permanents o temporals, visites guiades pels itineraris més populars, xerrades i jornades, projeccions audiovisuals, sortides temàtiques per observar elements naturals específics (un tipus de bosc, rastres de mamífers, ocells emblemàtics...) i moltes altres.

També existeixen centres no vinculats directament a un espai protegit que igualment organitzen activitats educatives i turístiques. En algun cas, fins i tot ofereixen allotjament.

Unes activitats que permeten als ecoturistes aprendre i aprofundir sobre la vida salvatge

ON ES PRACTICA?

Arreu dels espais naturals protegits del país (parcs naturals i d'altres tipus), sobretot en aquells que compten amb un centre de visitants.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Les administracions que gestionen els parcs naturals (Generalitat de Catalunya, diputacions, consorcis). En l'àmbit privat destaca el Centre Natura Caixa Catalunya (situat a Planes de Son).

MÉS INFORMACIÓ

Al web www.gencat.cat/parcs hi trobareu l'agenda d'activitats dels parcs que gestiona la Generalitat de Catalunya. Igualment a www.diba.cat/parcs amb els de la Diputació de Barcelona.

Voluntaris a la Reserva Natural de Riet Vell (delta de l'Ebre).

SEO/BIRDLIFE

ON ES PRACTICA?

En qualsevol espai natural del país amb algun programa de voluntariat vinculat.

Solen ser zones protegides per la iniciativa pública o mitjançant l'anomenada custòdia del territori.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Sobretot entitats sense ànim de lucre. Alguns exemples són les estades a la reserva de Riet Vell (delta de l'Ebre), que ofereix SEO/BirdLife, o el Projecte Boscos de Muntanya.

MÉS INFORMACIÓ

Consulteu els camps de treball internacionals que coordina la COCAT. Alguns tenen lloc en espais naturals del nostre país i disposen de places per a catalans (www.cocat.org).

Dedicar les vacances a la natura

De vegades passen desapercibuts, però la seva tasca és lloable. Parlem dels voluntaris, persones que lliurement col·laboren amb entitats sense afany de lucre per millorar el nostre entorn. Com a ecoturistes també podem fer de voluntaris, posar-nos a treballar pel medi, i així contribuir a conservar la natura dels llocs on passem les vacances.

Aquesta activitat consisteix en fer estades en espais naturals d'entre una i tres setmanes durant les quals l'ecoturista, a més de conèixer l'entorn, col·labora voluntàriament en tasques diverses per conservar el medi natural: millora de camins, recuperació de rius o aiguamolls degradats, manteniment de pastures, retirada de deixalles, o qualsevol altra tasca de condicionament de l'espai natural.

L'estada permet conèixer de primera mà els espais naturals on té lloc l'activitat, i els projectes i actuacions que s'hi duen a terme. Tot i que els ecoturistes solen pagar una petita quantitat per cobrir les despeses d'administració i de l'assegurança, les entitats que organitzen les estades proporcionen allotjament i manteniment, així com tot el material necessari per dur a terme les tasques assignades en condicions òptimes.

Aquesta activitat pot comportar tasques pròpies de l'ecoturisme científic (vegeu la fitxa núm. 20), com per exemple la realització de censos de fauna, i es pot complementar amb altres activitats ecoturístiques, com per exemple les excursions per itineraris senyalitzats en espais naturals.

Turistes compromesos amb la ciència

Compromís amb la ciència i el coneixement de la natura. Això és el que us demanarà l'ecoturisme científic, que va més enllà de gaudir i observar la natura, la manera habitual de practicar l'ecoturisme. Per tant, si voleu passar unes vacances posant-vos en la pell d'un científic que estudia el comportament d'un animal o l'evolució d'un ecosistema en perill, aquesta és la vostra oportunitat.

Aquesta activitat consisteix a participar en viatges o sortides de caire científic que pretenen estudiar o adquirir coneixements sobre els recursos naturals de la destinació. Sovint són promoguts per ONG dedicades a conservar la natura, institucions científiques, museus, jardins botànics o centres de recerca. Durant el viatge, col·laborareu de manera voluntària en els estudis científics que es duguin a terme, aportant el vostre granet de sorra per obtenir dades rellevants que després seran de gran utilitat per a qui fa l'estudi. Normalment no calen coneixements ni habilitats específiques per integrar-se en aquests viatges.

Una manera de fer turisme i **col·laborar amb la ciència** i el coneixement de la natura **ahora**

En algunes ocasions aquesta activitat està relacionada amb les estades de voluntariat en espais naturals, ja que una de les tasques habituals que duen a terme aquest tipus de voluntaris és, precisament, obtenir dades d'interès científic. El mateix passa en el cas de les activitats d'observació de cetacis o aus, en què les sortides amb els turistes s'aprofiten per realitzar censos sobre les espècies observades.

KENNA ECODIVING

Un turista bussejador pren dades per a un estudi dels fons marins de la Costa Brava.

ON ES PRACTICA?

En qualsevol espai natural del país amb algun programa de seguiment científic de la biodiversitat i que sigui obert a la participació d'ecoturistes.

QUI OFEREIX L'ACTIVITAT?

Entitats com Bufavent o el Projecte Ninam, que estudien els cetacis, o l'Oficina de Bioturisme de Seròs (Segrià). El centre d'immersió Kenna Ecodiving col·labora amb el Projecte Silmar.

MÉS INFORMACIÓ

Al Campus d'Estiu de Ciències de la Natura (www.ucenatura.cat). El projecte Silmar (www.silmar.org), de la Fundació Mar, vigila els fons marins amb el suport de voluntaris i ecoturistes.

Més informació

Tot seguit us oferim les **dades de contacte** de les empreses i entitats citades al llarg de la guia.

Acciónatura

☎ 93 237 38 02
🌐 www.accionatura.org

A Peu

☎ 972 68 04 73
🌐 <http://apeu.com.es>

Aquatica

☎ 972 75 06 56
🌐 www.aquatica-sub.com

Associació Bufalvent

☎ 620 01 33 32
🌐 www.bufalvent.info

Audouin Birding Tours

☎ 649 28 60 86
🌐 www.audouinbirding.com

Aula Aquàtica de la Masia Blanca

☎ 977 68 00 10
☎ 610 75 06 16
🌐 www.elvendrellturistic.com/aula_aquatica.php

Beniemocions

☎ 619 33 43 84
🌐 www.beniemocions.cat

BirdinginSpain

☎ www.birdinginSpain.com

Castells de Lleida

☎ 973 40 20 45
🌐 www.castellsdelleida.com

Catalan Bird Tours

☎ 93 818 82 72
☎ 636 27 16 95
🌐 www.catalanbirdtours.com

Centre d'Observació de l'Univers

☎ 973 05 30 22
🌐 www.parcasronomic.cat

CicloTurisme

☎ 972 22 10 47
🌐 www.cicloturisme.com

Consorci del Montsec

☎ 973 45 52 30
🌐 www.montsec.cat

Creuers Delta de l'Ebre

☎ 977 48 01 28
☎ 629 53 47 57
🌐 creuersdeltaebre.com

Creuers Mare Nostrum

☎ 972 77 37 97
🌐 www.creuers-mare-nostrum.com

EITravel

☎ 972 30 21 32
🌐 www.eitravel.com

EquiRutas Pirineo

☎ 973 51 06 69
🌐 lacerdanya4potes.com

Estació Nàutica L'Estartit-Illes Medes

☎ 972 75 06 99
🌐 www.enestartit.com

Fauna Inhòspita

☎ 93 237 14 72
🌐 www.faunainhospita.com

Fundació Mar

☎ 972 62 41 46
🌐 www.fundaciomar.org

Globobolç

☎ 609 76 00 05
🌐 www.globobolç.com

Globus del Pirineu

☎ 972 14 08 52
☎ 639 63 12 64
🌐 www.globospi.com

Guaita

☎ 650 97 09 60
🌐 www.guaitagarrotxa.cat

Gubiana dels Ports

☎ 977 47 48 87
☎ 637 08 50 52
🌐 www.gubiana.com

Hípica Mas l'Andorra

☎ 619 35 17 91
☎ 977 44 28 74
🌐 www.hipicalandorra.com

HorseGNature

☎ 973 51 06 64
🌐 www.horseandnature.com

Kenna Ecodiving

☎ 972 77 27 46
🌐 www.kennaecodiving.net

Kon-Tiki

☎ 93 515 60 60
🌐 www.globuskontiki.com

La Petjada

☎ 620 81 61 84
🌐 www.lapetjada.com

Makà Ecotourism

☎ 670 40 00 28
🌐 www.makaecotourism.com

Marina Princess

☎ 972 75 06 43
🌐 www.marinaprincess.com

Medaqua

☎ 972 75 20 43
🌐 www.medaqua.com

Museu de les Papallones de Catalunya

☎ 973 62 07 43
☎ 655 47 56 61
🌐 www.papallones.net

Obra Social de Caixa Catalunya (Medi Ambient – Centre de Natura)

☎ 902 40 09 73
🌐 <http://obrasocial.caixacatalunya.es>

Observatori de Castelltallat

☎ 667 52 90 51
🌐 www.observatori-castelltallat.com

Oficina Catalana de Bioturisme

☎ 973 78 00 09
☎ 609 41 03 34
🌐 www.ucenatura.cat

Parc Cretaci – Museu Conca Dellà (Isona)

☎ 973 66 50 62
🌐 www.parc-cretaci.com

Parcs naturals – Diputació de Barcelona

☎ 93 402 24 00
🌐 www.diba.cat/parcs

Parcs naturals – Generalitat de Catalunya

🌐 www.gencat.cat/parcs

Photo Logistics

☎ 638 88 76 81
☎ 679 32 02 92
🌐 www.photo-logistics.com

Projecte Boscos de Muntanya

🌐 www.projecteboscos.cat

Projecte Ninam

☎ 607 82 45 69
☎ 667 59 77 34
🌐 <http://ninam.lrt.cat>

Rogles Aventura

☎ 977 41 02 40
☎ 649 60 58 65
🌐 www.rogles.org

Rutas 4x4 Ignasi

☎ 973 65 21 05
☎ 608 13 09 23
🌐 www.rutas4x4ignasi.com

SEO/BirdLife

☎ 93 289 22 84
🌐 www.seo.org

Scuba 0.76

☎ 672 02 19 25
🌐 www.scuba076.com

SK Kayak

☎ 972 12 11 12
☎ 639 00 86 84
🌐 www.skayak.com

Subaquatic Union

☎ 972 75 14 89
🌐 <http://excursionesmaritimascostabrava.nautilus.es>

The Busseing Pallars

☎ 973 65 22 43
☎ 606 67 79 28
🌐 www.busseing.com

Tosca

☎ 972 27 00 86
☎ 972 27 65 26
🌐 www.tosca.cat

Vadevela

☎ 645 88 00 96
🌐 www.vadevela.com

Walking Catalonia

☎ 972 59 03 27
☎ 661 95 69 39
🌐 www.walkingcatalonia.net

EcoturCAT

Una xarxa i un portal per promoure l'ecoturisme

Sou una empresa que ofereix o vol oferir activitats ecoturístiques? Treballu en una administració de promoció turística? Necessiteu eines i voleu compartir idees?

Si és així, visiteu el nou portal web www.ecoturcat.cat i informeu-vos sobre com formar part de la Xarxa EcoturCAT per al foment de l'ecoturisme a Catalunya, una iniciativa promoguda pel Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible (www.gencat.cat/cads), de la Generalitat de Catalunya.

UNA INICIATIVA del Consell Assessor per al Desenvolupament Sostenible, Generalitat de Catalunya, Departament de la Vicepresidència, amb el suport tècnic de X3 Estudis Ambientals i la revista *Descobrir*. Direcció i coordinació: **Ramon Arribas** i **Xavier Cazorla** (CADS). Realització editorial: **Sàpiens sccl**. Autor: **Xavier Basora** (X3 Estudis Ambientals). Disseny i maquetació: **Jennifer Waddell**. Cartografia: **Blauset**. Fotomecànica: **Aura Digit**. Impressió: **Novoprint**. Dipòsit legal: B-25.945-2010.

El paper d'aquesta guia és 100% reciclat, és a dir, procedeix de la recuperació i el reciclatge de paper usat. La fabricació i utilització de paper reciclat significa un estalvi d'energia, aigua i fusta i una menor emissió de substàncies contaminants als rius i l'atmosfera. Homologat internacionalment amb l'Àngel Blau, el Cigne Nòrdic i el NAPM. Paper totalment lliure de clor (TCF).

CAD Canal Ambiental
per al Desenvolupament Sostenible

 Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència

Ecologia

